

DURMUŞ DÜLGER HUKUK BÜROSU

www.yucedurmus.av.tr

ANAYASA MAHKEMESİ İPTAL KARARI SONRASI; İŞVEREN DAVA ŞARTI ZORUNLU ARABULUCULUK GÖRÜŞMELERİNE KATILMAK ZORUNDA MIDIR? KATILMAZSA NE OLUR?

✦ GİRİŞ VE İLGİLİ MEVZUAT

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununun 3 üncü maddesine göre; Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır. Bu alacak ve tazminatla ilgili itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davaları hakkında da aynı hüküm uygulanır. İş kazası veya meslek hastalığından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat ile bunlarla ilgili tespit, itiraz ve rücu davaları hakkında bu hüküm uygulanmaz.

Arabuluculuk görüşmelerine taraflar bizzat, kanuni temsilcileri veya avukatları aracılığıyla katılabilirler. İşverenin yazılı belgeyle yetkilendirdiği çalışanı da görüşmelerde işvereni temsil edebilir ve son tutanağı imzalayabilir.

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 18 inci maddesinin 11 inci fıkrasına göre; taraflardan birinin geçerli bir mazeret göstermeksizin **ilk toplantıya katılmaması sebebiyle (* dava şartı zorunlu arabuluculuk görüşmelerine katılma zorunluluğu sadece ilk arabuluculuk toplantısı için söz konusu olup sonraki arabuluculuk toplantıları için geçerli değildir)** arabuluculuk faaliyetinin sona ermesi durumunda toplantıya katılmayan taraf, son tutanakta belirtilir ve **bu taraf davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur. Ayrıca bu taraf lehine vekalet ücretine hükmedilmez.** Her iki tarafın da ilk toplantıya katılmaması sebebiyle sona eren arabuluculuk faaliyeti üzerine açılacak davalarda tarafların yaptıkları yargılama giderleri kendi üzerlerinde bırakılır.

✦ ANAYASA MAHKEMESİNİN İPTAL KARARI

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanununda ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununda yer alan " ... Geçerli bir mazeret göstermeksizin ilk toplantıya katılmayan tarafın davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulacağına ve ayrıca bu taraf lehine vekâlet ücretine hükmedilemeyeceğine ... " dair düzenleme Anayasa Mahkemesinin 18.04.2024 tarihli resmi gazetede yayınlanan, 14.03.2024 karar tarihli ve 2023 / 160 esas, 2024 / 77 karar sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

Anayasa Mahkemesinin bu kararında bu kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra (18.04.2024 RG yayım tarihi + 9 ay = 18.01.2025) yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

✦ YÜRÜRLÜK TARİHİ VE UYGULAMA İLE İSTİSNAİ DURUM

Anayasa Mahkemesi iptal kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra (18.04.2024 RG yayım tarihi + 9 ay = 18.01.2025) yürürlüğe gireceğine karar verilmişse de; Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 21.09.2023 karar tarihli, 2023 / 11975 esas, 2023 / 12541 karar sayılı ilamında aksine ve istisnai bir duruma işaret edilmektedir. Şöyle ki;

Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir. İptal kararları gerekçesi yazılmadan açıklanamaz.

Anayasa Mahkemesi bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez. Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez

İptal kararının yürürlüğe girişinin ertelendiği durumlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, iptal kararının ortaya çıkardığı hukuki boşluğu dolduracak kanun (...) teklifini öncelikle görüşüp karara bağlar.

İptal kararları geriye yürümez

Ancak geriye yürümezlik ilkesinin en önemli istisnası, Anayasa'nın 152 nci maddesindeki somut norm denetimidir. Madde uyarınca mahkeme önüne gelen uyuşmazlıkta Anayasa'ya aykırılık iddiası ciddi görünür ve Anayasa Mahkemesine iptal için başvuru yaparsa; Anayasa Mahkemesi tarafından iptal kararı verildiğinde, iptal kararına uymak zorundadır.

DURMUŞ DÜLGER HUKUK BÜROSU

www.yucedurmus.av.tr

Özelikle Anayasa Mahkemesi kararları geriye yürümeyecekse somut norm denetimine başvurunun bir anlamı olmayacaktır. Somut norm denetiminde, iptal kararının yapısı gereği durdurulan dava bakımından geriye etkili uygulama söz konusudur.

İtiraz yoluyla yapılan başvuru üzerine iptal edilen hükmü, benzer işlerde uygulama durumunda bulunan başka mahkemeler de Anayasa Mahkemesi iptal kararına uymak zorunda olup iptal edilen yasa maddesine dayanarak karar veremezler. İtiraz yoluna başvuran mahkemenin verilecek olan iptal kararı ile bağlı olması, diğer mahkemeler bakımından da aynı etkiyi haizdir. Sadece başvuran mahkeme açısından iptal kararının geriye yürüyeceğinin kabulü, uygulanacak olan norm bakımından mahkemeler arasında eşitsizlik doğuracaktır. Tüm mahkemelerin itiraz yoluna başvurusu da beklenemeyeceğinden, **uyuşmazlığa dair iptal kararının diğer mahkemelerde derdest olan davalar bakımından da uygulanması gerektiği sonucuna varılmıştır.**

📌 SONUÇ

Her ne kadar Anayasa Mahkemesi iptal kararının Resmi Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra (18.04.2024 RG yayım tarihi + 9 ay = 18.01.2025) yürürlüğe gireceğine karar verilmişse de; yukarıda bahsettiğimiz Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin yakın tarihli bir kararına göre;

> Anayasa Mahkemesi iptal kararları ile ilgili geriye yürümezlik ilkesinin en önemli istisnasının somut norm denetimi olduğu,

> **YENİ BİR YASAL DÜZENLEME YAPILINCAYA KADAR**, İtiraz yoluyla yapılan başvuru üzerine iptal edilen hükmü, benzer işlerde uygulama durumunda bulunan başka mahkemelerin de Anayasa Mahkemesi iptal kararına uymak zorunda olduğu, iptal edilen yasa maddesine dayanarak karar veremeyecekleri,

> **YENİ BİR YASAL DÜZENLEME YAPILINCAYA KADAR**, Uyuşmazlığa dair Anayasa Mahkemesi iptal kararının diğer mahkemelerde derdest (yargılaması devam eden, kesinleşmemiş olan) olan davalar bakımından da uygulanması gerektiği,

> **YENİ BİR YASAL DÜZENLEME YAPILINCAYA KADAR**, Dava şartı zorunlu arabuluculuk ilk görüşmesine geçerli bir mazeret göstermeksizin katılmayan işverenin açılacak davada kısmen veya tamamen haklı çıksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulamayacağı ve ayrıca kısmen haklı çıkması halinde lehine vekalet ücretine hükmedilebileceği sonucuna varılmaktadır.

> Yukarıdaki inceleme ve varılan sonuca rağmen; işverenin (bizzat, kanuni temsilcisi veya avukatları veya yazılı belgeyle yetkilendirdiği çalışanı aracılığı ile) dava şartı zorunlu arabuluculuk ilk toplantısına katılmasının müzakere hukuku açısından faydalı olacağı, olası ve aksi mahkeme kararlarına mesnet teşkil etmesinin önüne geçeceği mütalaa olunmaktadır.

19 Haziran 2024, Çorlu

⚖️ DURMUŞ DÜLGER HUKUK BÜROSU

Av. Yüce DURMUŞ

▶ Web : www.yucedurmus.av.tr

▶ E-Posta : hukukdurmus@gmail.com

▶ Büro Cep Telefon : (0530) 964 0429